

II SPRAWOZDANIE
PAŃSTWOWEGO SEMINARIUM NAUCZYCIELSKIEGO
w ZAMOŚCIU.

19¹⁷/18.

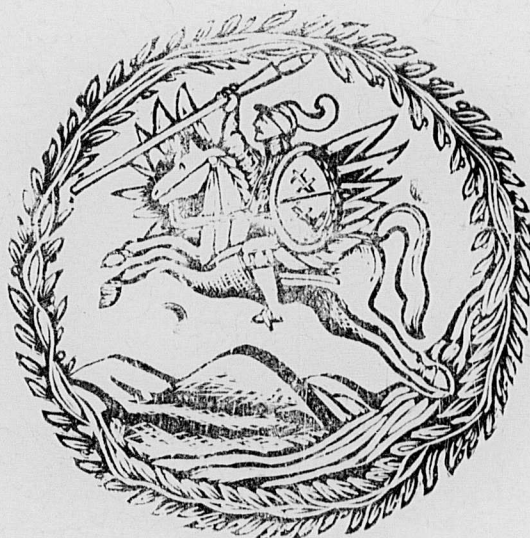

ZAMOŚĆ
ZYGMUNT POMARAŃSKI i SPÓŁKA

30.05.29

II SPRAWOZDANIE PAŃSTWOWEGO SEMINARIUM NAUCZYCIELSKIEGO w ZAMOŚCIU.

19¹⁷/18.

ZAMOŚĆ
ZYGMUNT POMARAŃSKI i SPÓŁKA

ZŁOŻONO i ODBITO CZCIONKAMI TŁOCZNI o o
J. PIETRZYKOWSKIEGO w LUBLINIE. o VIII.1918.

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny rozpoczął się uroczystem nabożeństwem dnia 4. września 1917 r. Nauka normalna była jednak przez kilka tygodni niemożliwa z powodu braku lokalu, zajętego przez c. i k. władze sądowe. Z tego powodu klasy I. i II. Szkoły ćwiczeń zaczęły naukę o 2 tygodnie później, zaś kurs II. miał przez kilka tygodni naukę popołudniową. Również Grono z powodu trudności paszportowych do końca września było niekompletne, tak że dopiero z końcem września po opróżnieniu 5 sal w nowem skrzydle gmachu zaczęła się normalna nauka.

Dnia 20. września odbyła się wspólna wycieczka („wrześniówka”) urządzona przez Seminarium i Gimnazjum do lasu sitanieckiego. Młodzież spędziła czas wesoło na śpiewach i zabawach ruchowych.

Setną rocznicę śmierci Kościuszki w dniu 15. października 1917. r. święciła młodzież uroczyście wraz z całym miastem. Dzień był wolny od nauki, młodzież wzięła udział w nabożeństwie i w pochodzie, w czasie którego dyrektor zakładu przemawiał z balkonu ratusza; wieczorem chór Seminarium produkował się w czasie wieczorku patryotycznego w sali „Oazy”.

Rocznicę powstania listopadowego uczczono nabożeństwem. Po południu odbył się odczyt z obrazami świetlnymi; wygłosił go dyrektor zakładu.

Z dniem 1. grudnia zakład przeszedł na etat król. pols. Ministerstwa Oświaty. Znaczenie tego doniosłego faktu wyjaśnili uczniom gospodarze klas w stosownych pogadankach.

W dniu 14. grudnia chór Seminarium uczestniczył w wieczorku mickiewiczowskim, urządzonym staraniem uczniów gimnazjum realnego.

W dniach 9. i 10. stycznia wizytował zakład z ramienia Ministerstwa Oświecenia P. Władysław Żłobicki, Naczelnny Inspektor Krajowy.

Rocznicę powstania styczniowego uczczono nabożeństwem i stosownem przemówieniem, które wygłosił dla Szkoły ćwiczeń p. Gąsowski, a dla Seminarium dyrektor.

W dniach żałoby i protestu po układzie brzeskim połączyła się młodzież z resztą społeczeństwa. W dniu 14. lutego nauka nie odbyła się, a młodzież wzięła udział w pochodzie. O znaczeniu nowego zamachu na całość Polski pouczyły uczniów stosowne przemówienia.

W dniu 14. marca wizytował Zakład z ramienia Ministerstwa Oświecenia ks. Jan Gralewski, Krajowy Inspektor Szkolny.

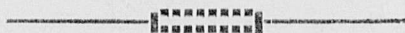
Rekolekcye wielkopostne odbyły się w dniach 17. do 20. marca, przyczem młodzież przystąpiła do Sakramentu Pokuty i Ołtarza. W ciągu roku przystąpiła młodzież ogółem 4 razy do Spowiedzi i Komunii św.

W rocznicę Konstytucyi 3. maja Zakład wziął udział w pochodzie narodowym. Wieczorem odbył się staraniem uczniów Seminarium wieczorek patryotyczny w sali teatru Oaza. Na program złożyły się: przemówienie Dyrektora, chór Seminarium i Szkoły ćwiczeń, deklamacye, oraz deklamacya zbiorowa sceny więziennej z III. cz. „Dziadów“. W wieczorku współdziałało również gimnazjum, wystawiając „Radę“ z „Pana Tadeusza“, oraz P. Rejent Kalinowski (gra na fisharmonii). Dochód z przedstawienia przeznaczono na Macierz Szkolną.

W dniu 4. czerwca odbyła się ogólna całodzienna wycieczka do lasu w Sitańcu.

Dnia 6. czerwca uczestniczyła młodzież w nabożeństwie żałobnem za duszę jenerała Jana Henryka Dąbrowskiego. Po nabożeństwie wygłosił prof. gimn. p. Michał Pieszko wspólny odczyt dla gimnazjum i Seminarium.

Uroczyste zakończenie roku szkolnego odbyło się w dniu 15. czerwca. Szkolną wystawę rysunkową przygotował umiejętnie prof. Kopciński. Po nabożeństwie, w czasie którego „Kółko muzyczne“ Internatu wykonało na skrzypcach szereg utworów, przemówił od ołtarza ks. dr. Jerin, w szkole zaś do tłumnie zgromadzonych rodziców i uczniów (seminarzystów i gimnazystów) przemówili obaj dyrektorowie, a młodzież wykonała szereg produkcji wokalnych. Potem nastąpiło rozdanie wzorowym uczniom upominków w formie książek, na które funduszków dostarczyły miejscowe stowarzyszenia. Uroczystość zakończyło rozdanie świadectw i młodzież rozjechała się na wakacje.

Skład grona nauczycielskiego w roku szkolnym 19¹⁷/₁₈.

D Y R E K T O R

1. *Mikułowski Tadeusz*, dr. filozofii, uczył języka polskiego na kursie I. i II., oraz pedagogiki na kursie II.—tyg. godz. 12.

N A U C Z Y C I E L E:

2. *Gancarczyk Bronisław*, nauczyciel Szkoły ćwiczeń, gospodarz kursu II., zawiadowca biblioteki uczniów, od 15. lutego, współkierownik Internatu, prowadził kl. IV. Szkoły ćwiczeń, oraz uczył języka niemieckiego na II. kursie,—tygodn. godzin 24.

3. *Gąsowski Władysław*, nauczyciel Szkoły ćwiczeń, prowadził kl. III. Szkoły ćwiczeń oraz uczył muzyki, śpiewu i gry na skrzypcach na kursie II-gim—tygodn. godz. 26.

4. *Gelinek Kazimierz*, nauczyciel Szkoły ćwiczeń, kurator drużyny harcerskiej, do 15. lutego, kierownik Internatu, prowadził kl. I. Szkoły ćwiczeń, oraz uczył gimnastyki na I. i II. kursie,—tyg. godz. 20.

5. *X. Jerin Stefan*, dr. filozofii uniw. w Lowanium,, prefekt, kurator Sklepu uczniowskiego, uczył religii w klasie I. i IV. Szkoły ćwiczeń i na I. i II. kursie i miewał egzorty dla uczniów—tygodn. godz. 14.

6. *Konopacki Stanisław*, absolwent Instytutu Puławskiego, profesor, gospodarz kursu I., zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył jęz. niemieckiego na I. kursie, matematyki na I. kursie, geografii, historii, historii naturalnej, fizyki i chemii na kursach I. i II.—tygodn. godz. 23.

7. *Kopciński Edward*, profesor państwowego Gimnazjum w Zamościu, uczył rysunków na I. i II. kursie, oraz kaligrafii na I. kursie,—tyg. godz. 7.

8. *Miller Stefan*, licencjat nauk przyrodn. uniwersytetu we Fryburgu szwajc., profesor państw. gimnazjum w Zamościu,

od 15. lutego współkierownik Internatu, uczył matematyki na II. kursie,—tyg. godz. 3.

9. *Świtalski Stefan*, nauczyciel Szkoły ćwiczeń, zawiadowca zbiorów naukowych, kierownik chóru uczniów Seminarium, prowadził II. kl. Szkoły ćwiczeń oraz uczył muzyki, śpiewu i gry na skrzypcach na I. kursie,—tyg. godz. 25.

LEKARZ SZKOLNY.

10. *Dr. Porębski Kazimierz*, uczył somatologii i higieny na I. kursie—tyg. godz. 1.

STRÓŻ SZKOLNY.

Michał Panek.

B) Plan nauki w roku szkolnym 19¹⁷/₁₈.

K U R S I.

Religia (2 godz. tyg.). Historia Starego i Nowego Testamentu.

Język polski (5 godz. tyg.) G r a m a t y k a: Nauka o formach z uwzględnieniem najważniejszych zjawisk z głosowni i uwydatnieniem właściwości ortograficznych; zdanie pojedyncze ze szczególnem uwzględnieniem składni rzędu.

L e k t u r a: Ćwiczenia w czytaniu i objaśnianiu ustępów wzorowych pod względem treści i formy przy pomocy wypisów szkolnych. Ćwiczenia w opowiadaniu i w gładkiem, ustnem podawaniu treści i toku myśli ustępów czytanych, tudzież w wygłaszaniu.

Stylistyka i wypracowania piśmienne: Ćwiczenia w opowiadaniu i opisywaniu, w pisaniu listów, w pisemnem przedstawianiu toku myśli i w układaniu dyspozycji ustępów czytanych, na koniec w łatwiejszych definicyach. Wdrażanie w sztukę streszczania.

Co miesiąc 1 praca szkolna i co drugi miesiąc 1 praca domowa

Język niemiecki (3 godz. tyg.). R o z m o w y o przedmiotach z życia codziennego podług obrazów poglądowych i w związku z lekturą.

Lektura: Ćwiczenia w czytaniu, objaśnianie i reprodukcy czytanych ustępów z wypisów. Memorowanie.

Gramatyka: Rzeczy najważniejsze z głosowni, ćwiczenia w pisowni zapomocą dyktatów; nauka o formach; zdanie pojedyncze.

Stylistyka i wypracowania piśmienne: Dyktaty, piśmienna reprodukcy rzeczy przeczytanych.

Miesięcznie 1 wypracowanie domowe i 1 szkolne, nie wliczając w to dyktatów.

Geografia (2 godz. tyg.). Globus i linie na nim, o ile to potrzebne do oznaczania położenia geograficznego; rozmieszczenie starego lądu i obszaru wód na powierzchni ziemi; części świata i oceany, granice ich i wielkość. Azja, Afryka i Europa ogólnie; kraje nad morzem Śródziemnem szczegółowiej.

Historia powszechna (2 godz. tyg.) Dzieje powszechne do w. XII. w zaokrąglonych obrazach ze szczególnem uwzględnieniem osób i wydarzeń, mających znaczenie w dziejach cywilizacyi, jakoteż z uwydatnieniem związku powszechno-dziejowego.

Historia polska (1 godz. tyg.). Dzieje Polski w zarysie. Krótka geografia Polski.

Matematyka i rysunki geometryczne (3 godz. tyg.).

Arytmetyka: Pojęcie wielkości i liczb; cztery główne działania na liczbach szczególnych, własności liczb układu dziesiętkowego, uważanych jako wielomiany o zasadzie 10; rozkładanie liczb na czynniki pierwsze; największa wspólna miara, najmniejsza wspólna wielokrotność. Działania na ułamkach zwyczajnych. Ćwiczenia w rachunku z pamięci.

Geometria: Linie, kąty, trójkąty i wielokąty; przystawanie i obliczanie powierzchni figur prostoliniowych. Dotyczące konstrukcyje wykonywają uczniowie przy pomocy przyrządów rysunkowych.

Częste, krótkie ćwiczenia domowe w związku z przerobionym materiałem; co miesiąc 1 wypracowanie szkolne.

Historia naturalna (2 godz. tyg.). W półroczu pierwszym (2 godz. tyg.): Zoologia ze szczególnem uwzględnieniem zwierząt pożytecznych i szkodliwych.

W półroczu drugim: a) 1 godz. tyg.: Zoologia jak wyżej; b) 1 godz. tyg.: Budowa, funkcje życiowe i stosunki rozwoju ciała ludzkiego, przyczem uwzględnia się najważniejsze zasady pielęgnowania zdrowia.

Fizyka (2 godziny tyg.). Najważniejsze wiadomości z chemii nieorganicznej (w półr. I.) i organicznej (w półr. II.) przyczem należy uwzględnić zjawiska z życia codziennego, tudzież technologię.

Kaligrafia (1 godz. tyg.): Kształty liter polskiego i niemieckiego pisma zwykłego w genetycznym porządku i związku ze sobą, podług wzoru, napisanego przez nauczyciela na tablicy, przyczem należy przedewszystkiem wyuczyć tych kształtów liter, które są używane w elementarzach. Pismo rondowe i frakturowe należy ograniczyć do potrzeb nauki w szkołach ludowych. Pisanie kredą na tablicy

Rysunki odręczne (3 godz. tyg.): Rysowanie kształtów płaskich na kartkach rysunkowych ołówkiem, tudzież w dużym rozmiarze węglem na papierze do pakowania i kredą na tablicy szkolnej, jako wstęp do rysowania kształtów bryłowych. Te ćwiczenia należy wykonywać przeważnie z pamięci. Najpóźniej w czwartym miesiącu nauki należy rozpocząć naukę rysunku perspektywicznego z poglądu zapomocą rysowania kształtów bryłowych podług modeli i przedmiotów z otoczenia, przeważnie w konturach, również na kartkach rysunkowych, papierze do pakowania i tablicy szkolnej.

Rysowanie pendzlem i kolorem obojętnym sylwet liści, owoców, kwiatów, gałązek, motyli i przedmiotów o charakterze płaskim. Ćwiczenia w trafianiu kolorów zapomocą malowania sylwet wspomnianych przedmiotów z uwzględnieniem ich koloru miejscowego (właściwego).

Materyały rysunkowe: ołówek, węgiel, farba.

Nauka muzyki i śpiewu (1 godz. tyg.): Ton, nazwy tonów, gama, pisanie nut, klucze, ćwiczenia w pisaniu i czytaniu nut w kluczu wiolinowym i basowym; wyprowadzanie dalszych gam, znaki transpozycyjne, interwale, rodzaje gam, tonacje, poznanie tonacji durowych i ich pisanie; nauka o interwałach, wartość nut, pauzy, takt, rodzaje taktów, tempo.

Ćwiczenia w zakresie kształtowania głosu i trafiania nut głosem, o ile to możliwe ze względu na mutację. Pieśni ludowe i kościelne.

Gra na skrzypcach (2 godz. tyg.): Zasady trzymania skrzypiec; ćwiczenia w prowadzeniu smyczka; wprawa w poszczególnych strunach w zakresie pierwszej pozycji. Łatwe ćwiczenia i mniejsze utwory do wprawy. Zwroty smyczka (ze struny na strunę). Gama C-dur, G-dur, D-dur, A-dur, E-dur, H-dur, F-dur, B-dur, As-dur, Es-dur; ćwiczenia interwalowe. Odpowiednie melodye ludowe i małe duety. Ćwiczenia z pamięci.

Gimnastyka (2 godz. tyg.): Materiał ćwiczeń, objęty planem dla niższych i średnich stopni nauki w szkołach ludowych, należy tak teoretycznie, jak i praktycznie uczynić pewną i zupełną własnością uczniów. Gry i zabawy dla młodzieży.

K U R S II.

Religia (2 godz. tyg.). Liturgika.

Pedagogika (2 godz. tyg.): Pedagogika ogólna. Nauka ta ma się ograniczyć do ogólnego wprowadzenia w naukę wychowania, do poznania celów, środków, zasad i metody wychowania, wychowawców i urządzeń wychowawczych, a uwzględnić także wychowanie dzieci, upośledzonych umysłowo i słabo rozwiniętych, tudzież zaniedbanych.

Najniezbędniejsze pouczenia psychologiczne mają wyprzedzać poszczególne części pedagogiki.

Naukę wspiera i uzupełnia lektura ustępów z wypisów pedagogicznych.

Język polski (5 godz. tyg.). *G r a m a t y k a*: Zdanie złożone, ściągnięte, skrócone: uzupełnienie nauki o formach, uzupełnienie wiadomości z głosowni; najgłówniejsze zasady tworzenia wyrazów (etymologia).

L e k t u r a: Ćwiczenia w czytaniu i objaśnianie trudniejszych ustępów pod względem treści i formy, jak na kursie I. Ćwiczenia w wygłaszaniu. Zaznajomienie prakt. z najważniejszymi typami utworów literackich. *Pan Tadeusz*. Czytanie domowe.

S t y l i s t y k a i w y p r a c o w a n i a p i ś m i e n n e: Ciąg dalszy ćwiczeń w dyspozycjach i innych działach tej nauki, jak na kursie I., lecz ze zwiększonymi wymaganiami; wypracowania w zakresie stylu praktycznego.

Co miesiąc 1 wypracowanie szkolne, co drugi miesiąc domowe.

Język niemiecki (3 godz. tygodniowo). Rozmowy o przedmiotach z życia codziennego podług obrazów poglądowych i w związku z lekturą; opisy podług własnych spostrzeżeń i łatwe opowiadania wydarzeń z własnego życia.

Lektura: Ćwiczenia w czytaniu, objaśnianie i swobodniejsza reprodukcja przeczytanych prozaicznych i poetycznych ustępów wzorowych z wypisów. Memorowanie.

Gramatyka: Dalszy ciąg nauki o formach.

Stylistyka i wypracowania piśmienne: Reprodukcja przeczytanych ustępów, opowiadania, opisy, listy.

Co miesiąc 1 wypracowanie, domowe i szkolne.

Geografia (2 godz. tygodniowo). Środkowa i wschodnia Europa szczegółowo; Ameryka i Australia przeglądowo.

Historia (2 godz. tygodniowo). Dzieje powszechne od początku wieku XII. aż do W. Rewolucyi w zaokrąglonych obrazach ze szczególnem uwzględnieniem osób i wydarzeń, mających znaczenie w dziejach cywilizacyi i z uwydatnieniem związku powszechno-dziejowego.

Matematyka i rysunki geometryczne (3 godz. tygodniowo).

Arytmetyka: Najważniejsze wiadomości o stosunkach i proporcjach. Reguła trzech Potęgowanie i pierwiastkowanie. Cztery działania na liczbach ogólnych, jednomianach i wielomianach. Proporcjonalność prosta i odwrotna. Ćwiczenia w rachunku z pamięci.

Geometria: Podobieństwo figur prostoliniowych, nauka o kole, najważniejsze własności elipsy, paraboli i hyperboli. Zagadnienia konstrukcyjne w związku z dotyczącymi twierdzeniami geometrycznymi. Wypracowania piśmienne jak na kursie I.

Historia naturalna (2 godz. tygodniowo). W półroczu I.:

Najważniejsze minerały i skały pod względem ich znaczenia technicznego i gospodarczego. W półroczu II.: Najważniejsze wiadomości o budowie skorupy ziemskiej. Uwydatnienie geologicznych właściwości ziemi polskiej.

Fizyka (2 godz. tygodniowo). Najważniejsze dla życia praktycznego wiadomości z mechaniki ogólnej. Dynamika ciał stałych, cieczy i gazów. Akustyka.

Rysunki odręczne (3 godz. tyg.). Dalszy ciąg nauki rysunku perspektywicznego z poglądu, najpierw w konturach, bez użycia gumy do wycierania, następnie z oznaczeniem mas oświetlenia, rozgraniczanych dobitnie, bez uwzględnienia tonów pośrednich. Rysowanie niepolewanych naczyń glinianych i drewnianych, narzędzi i innych przedmiotów z otoczenia o wyrazistych kształtach ze ścisłym przestrzeganiem zasady podporządkowywania szczegółów na korzyść wrażenia całości. Ćwiczenia w trafianiu kolorów zapomocą rysowania roślin i kwiatów żywych, owoców, motyli, owadów i t. p. Ciągłe ćwiczenia w rysowaniu z pamięci i na tablicy szkolnej.

Przygodne ćwiczenia w piśmie ornamentalnem w celu estetycznego opisywania rysunków. Omawianie, a o ile czas pozwoli, szkicowanie typowych form stylowego zdobnictwa historycznego na podstawie modeli i wzorowych wydawnictw tego zakresu.

Materyały rysunkowe: ołówek, węgiel, farba, kredka czarna i biała.

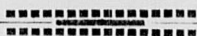
Nauka muzyki i śpiewu (1 godz. tyg.). Tonacje molowe i ich pisanie, trójdźwięk, skrócenia w pisowni muzycznej, figury melizmatyczne, terminologia muzyczna, ćwiczenia w czytaniu i pisaniu nut w kluczu wiolinowym i basowym.

Ćwiczenia w zakresie kształtowania głosu i trafiania nut, o ile to możliwe ze względu na mutację, należy łączyć z teoretycznymi wskazówkami. Pieśni ludowe i kościelne.

Gra na skrzypcach (2 godz. tyg.). Ćwiczenia w prowadzeniu smyczka. Ciąg dalszy ćwiczeń interwałowych. Gama A-moll, E-moll, H-moll. D-moll, G-moll, C-moll, F-moll. Odpowiednie utwory do wprawy; ozdobniki i tryle. Pieśni ludowe i kościelne; niektórych należy wyuczyć na pamięć.

Gimnastyka (2 godz. tyg.). Cały materiał ćwiczeń, określony planem nauki dla wyższych stopni nauki w szkołach ludowych, należy tak praktycznie, jak i teoretycznie uczynić pewną i zupełną własnością uczniów. Gry i zabawy dla młodzieży.

Zaznajomienie z budową przyrządów do gimnastyki, przyborów do gier i zabaw, z urządzeniem letnich i zimowych boisk gimnastycznych i miejsc do gier i zabaw.

Z b i o r y n a u k o w e.

Inwentarz zbiorów naukowych został w roku bieżącym świeżo założony, w ubiegłym roku bowiem Seminarium korzystało wyłącznie ze zbiorów gimnazjalnych, którymi zresztą i w tym roku musieliśmy się wydatnie posilkować. Z powodu nadzwyczajnej drożyzny środków naukowych, oraz z powodu szczupłych środków, jakimi rozporządzała na ten cel Dyrekcyja, zbiory naukowe ograniczyły się z konieczności do najpotrzebniejszych przedmiotów i obejmują 24 mapy, tablice i obrazy do nauki geografii i przyrody, 13 numerów do nauki poglądowej i 27 numerów w dziale sprzętów szkolnych. Inwentarz kancelaryi liczy 56 numerów.

Biblioteka uczniów, liczy 294 dzieł w 326 tomach, wszystko nabyte w bieżącym roku szkolnym. Korzystało z niej stale 63 uczniów I. i II. kursu seminarium oraz 75 uczniów Szkoły ćwiczeń. Wypożyczanie uczniom seminarium odbywało się w niedzielę po nabożeństwie, uczniom Szkoły ćwiczeń zaś w sobotę przed i po egzorcie. Od grudnia 1917 r. t. j. od chwili otwarcia biblioteki do końca roku szkolnego wypożyczono ogółem 393 książek w 415 tomach. Bardzo wiele z tych książek streścili uczniowie jako dobrowolne prywatne lektury. Prócz tego każdy z uczniów I. kursu przeczytał 10 książek jako obowiązkową prywatną lekturę, a każdy uczeń II. kursu Pana Tadeusza jako lekturę szkolną, zaś Trylogię Sienkiewicza i 7 innych dziełek obowiązkowo w domu.

Biblioteczka uczniów Szkoły ćwiczeń, składa się ze 100 książeczek i powstała częściowo drogą zakupną, w większej części zaś z darów uczniów Szkoły ćwiczeń, którzy naogół oddawali się lekturze z wielkiem zamięłowaniem.

Biblioteka nauczycielska, liczyła 156 dzieł, częściowo zakupionych, częściowo zaś darowanych, z czego 48 dzieł ofiarowała Dyrekcyja Biblioteki im. Łopacińskiego w Lublinie jako dublety, złożone na ręce prof. Stanisława Konopackiego. Na prośbę Dyrekcyi Zakładu ofiarowała również Ordynacya Zamoyska kwotę Koron 200 na zakupno dzieł, tyczących się starego Zamościa.

I n t e r n a t

mieścił się w budynku p. Modzelewskiego na przedmieściu Podtopole nr. 16. Z końcem roku szkolnego mieszkało w internacie 50 uczniów, w tem 34 seminarzystów i 16 gimnazystów, służył on zatem do użytku obydwu państwowych szkół w Zamościu ze znaczną przewagą Seminarium. Opłata za jednego ucznia wynosiła 90 Koron, składana zwykle po części w naturaliach. Uczniowie Seminarium, mieszkający w internacie, pobierali przeważnie stypendya państwowe w kwocie Koron 20—40 miesięcznie. Internatem zarządzał kierownik i jego zastępca; stanowisko to sprawowali do 15. lutego 1918. r. pp. Kazimierz Gelinek i Józef Siechowski, od 15. lutego zaś skutkiem rezygnacyi p. Gelineka i ustąpienia p. Siechowskiego objęli kierownictwo równorzędnie pp. Bronisław Gancarczyk i Stefan Miller.

Internat pozostawał pod opieką Wydziału, w którego skład wchodził: dyr. p. K. Lewicki jako prezes, dr. T. Mikułowski, wiceprezes, p. K. Gelinek sekretarz, członkowie: d-rowsa H. Bogucka, dyr. M. Gawroński, prezes Sądu Okr., p. R. Jaśkiewicz, X. prob. J. Jędrzejewski, X. dr. St. Jerin, mr. Z. Kłossowski, p. R. Kłossowska, prof. E. Kopciński, p. J. Najda, insp J. Pytlakowski, prezydent miasta E. Stodołkiewicz, sędzia dr. J. Tenczyn i p. Żmudzka. Wydział kontrolował gospodarkę Internatu i starał się o pomnożenie jego dochodów, bo wobec wzrastającej drożyzny opłaty uczniów okazały się niewystarczającymi.

Ważniejsze subwencye, dary i dochody z przedsiębiorstw w r. 1917—18. były następujące: Subwencya Ministerstwa Oświecenia 2.000 K, subwencya powiatowego Komitetu Ratunkowego w Zamościu 4.500 K, Komitet gminny w Zwierzyńcu 200 K, Zarząd Główny P. M. S. za pośrednictwem Zarządu Okręgowego 3.000 K, Subwencya Ordynacyi Zamoyskiej 750 K, dar cesarza Karola za pośrednictwem Komendy Powiatowej 500 K, dochód z zabawy „Babie lato“ 3.775 K 38 h, z przedstawienia w kinoteatrze „Oaza“ 774 K, wieczorek Mickiewiczowski państw. Gimnazjum 350 K, Raut urządzony staraniem p. Kurkowej i Małuińy 440 K 44 h, Koncert, urządzony staraniem p. plenipotentowej Czarnowskiej 1.821 K 50 h, zebrane na imieninach

p. Kwapiszewskiego 412 K, dar p. Kielczewskiej 100 K, z pożegnania p. Insp. Zakliki 296 K 80 h, dar Koła P. M. S. w Zamościu na bibliotekę 300 K, dar Grona i uczniów państw. Seminarium w Kielcach 70 K 20 h, dar zarządu Ziemianina 610 K. Prócz tego wpłynęło wiele darów w naturze od okolicznego obywatelstwa i włościanstwa. Wszystkim ofiarodawcom należy się szczerza wdzięczność, gdyż bez tej ofiarności społecznej utrzymanie Internatu w dzisiejszych trudnych czasach byłoby prawie niemożliwe.

W ostatnich czasach wyłoniła się myśl ukonstytuowania Wydziału Internatu jako osobnej sekcji zarządu okręgowego P. M. S. Odpowiednią uchwałę powzięły już obie instytucje, a przejęcia Internatu przez P. M. S. należy oczekiwać w najbliższej przyszłości. Oczywiście, że strona personalna i pedagogiczna Internatu będzie odpowiednio zawarowana dyrekcjom państwowego Seminarium i Gimnazjum w Zamościu.

Organizacye i kółka młodzieży.

Pierwszem zrzeszeniem młodzieży, jakie powstało na gruncie Seminarium zamojskiego, była organizacya harcerska, założona uroczyście ku upamiętnieniu setnej rocznicy zgonu Kościuszki. Drużyna liczyła 4 zastępy, które pozostawały pod opieką ideową Dyrektora, oraz kuratora w osobie p. Kazimierza Gellinka. Odbył się cały szereg zbiórek i gawęd obozowych. Kilka udatnych referatów krajoznawczych wygłosili z pamięci harcerze z I. zastępu. Pod koniec roku drużyna seminaryjna przybrała nazwę im. Jana Zamoyskiego. Komendę techniczną objął upoważniony przez naczelną komendę skautową p. Kazimierz Zaciewski, plutonowy Zw. H. P. Stan ideowy i sprawność organizacyjna harcerzy nie pozostawiała nic do życzenia. Drużyna kilkakrotnie występowała publicznie. Zastęp skautów odbył dwudniową wycieczkę na obchód 3. maja w Chełmie, oraz 2-dniową wycieczkę w czasie Zielonych Świąt do Zwierzyńca, gdzie odbyły się ćwiczenia wspólnie z innymi drużynami. Drużyna harcerska wystąpiła jeszcze „in corpore” w czasie procesyi Bożego Ciała w Zamościu oraz w czasie smutnego obrzędu pogrzebu harcerza ś. p. Wacława Kowalskiego, 12 czerwca

1918 r. w Łabuniach. Wszystkie występy publiczne odbywały się pod opieką profesorów.

Samorząd gminny wprowadzono w ciągu roku na obydwu kursach seminaryum oraz w klasie IV. Szkoły ćwiczeń. Gminy szkolne pracowały normalnie. Duży wpływ na całość klasy miała zwłaszcza gmina klasy IV. Szkoły ćwiczeń.

Kółko literackie pracowało pod kierunkiem Dyrektora nad tematem „Pierwiastek patryotyczny i ludowy w liryce drugiej połowy XIX. w.” Do kółka należało 5 uczniów I. kursu i 7 uczniów II. kursu. W 9-ciu zebraniach przeczytano wspólnie szereg najpiękniejszych utworów nowszej liryki polskiej, przeważnie według wyborów w gebethnerowskiej „Bibl. uniwersyte-tów ludowych”. Wielu utworów nauczyli się członkowie Kółka na pamięć.

Pomoc koleżeńska oraz *Sklep uczniowski* prowadzone były pod kierunkiem X. Dra Jerina wspólnie dla Gimnazjum i Se-minaryum. Do kuratorium „Sklepu uczniowskiego” należeli z Grona prócz X. Prefekta jeszcze p.p. Gancarczyk i Konopacki.

WACŁAW KOWALSKI

UCZEŃ II. KURSU SEMINARYUM,

umarł 11. czerwca 1918. w Łabuniach.

Niech odpoczywa w pokoju!

K L A S A								Se- min.		Szkoła ćwiczeń				Razem
								I*)	II	I	II	III	IV	
I. Liczba uczniów.														
Z końcem r. 19 ¹⁷ / ₁₈ . było — — —								37	27	18	20	24	24	150
II. Miejsce urodzenia uczniów.														
Zamość — — — — — — —								2	3	8	10	18	13	54
Powiat zamojski (bez Zamościa) —								23	16	2	5	—	6	52
Inne powiaty ziemi lubelskiej — —								10	8	2	2	3	1	26
Warszawa — — — — — —								—	—	1	1	2	1	5
Inne ziemie Królestwa — — — —								2	—	4	1	—	1	8
Galicya — — — — — —								—	—	—	1	1	2	4
Za granicami Polski — — — —								—	—	1	—	—	—	1
Razem . . .								37	27	18	20	24	24	150
III. Język ojczysty.														
Wszyscy uczniowie używali języka polskiego.														
IV. Wyznanie.														
Rzymsko-katolickie — — — — —								37	27	14	16	22	14	130
Mojżeszowe — — — — —								—	—	4	4	2	10	20
Razem . . .								37	27	18	20	24	24	150
V. Wiek uczniów.														
W r. 1918. skończyło lub skończy lat 7								—	—	2	—	—	—	2
" " " " " " " 8								—	—	5	1	1	—	7
" " " " " " " 9								—	—	5	7	7	2	21
" " " " " " " 10								—	—	4	4	4	3	15
Do przeniesienia .								—	—	16	12	12	5	45

*) Od listopada 1917. istniał obok tutejszego zakładu prywatny Kurs przygotowawczy, założony przez Stow. Naucz. Pols. w Zamościu. Kurs ten liczył 36 uczniów, których niniejsza statystyka nie obejmuje.

K L A S A								Se- min.		Szkoła ćwiczeń				Razem
								I	II	I	II	III	IV	
Z przeniesienia								—	—	16	12	12	5	45
W r. 1918. skończyło lub skończy lat 11								—	—	1	3	8	7	19
" " " " " " " 12								—	—	—	—	2	3	5
" " " " " " " 13								—	—	1	4	2	6	13
" " " " " " " 14								—	—	—	—	—	2	2
" " " " " " " 15								2	—	—	—	—	1	3
" " " " " " " 16								14	2	—	1	—	—	17
" " " " " " " 17								5	5	—	—	—	—	10
" " " " " " " 18								9	7	—	—	—	—	16
" " " " " " " 19								5	6	—	—	—	—	11
" " " " " " " 20								1	5	—	—	—	—	6
" " " " " " " 21								—	2	—	—	—	—	2
" " " " " " " 26								1	—	—	—	—	—	1
R a z e m . . .								37	27	18	20	24	24	150
VI. Miejsce zamieszkania rodziców.														
Zamość — — — — — — —								2	5	18	15	22	21	83
Powiat zamojski — — — — — — —								25	14	—	5	2	3	49
Inne powiaty Królestwa — — — — — — —								10	8	—	—	—	—	18
R a z e m . . .								37	27	18	20	24	24	150
VII. Stosunki rodzinne.														
Miało rodziców — — — — — — —								33	22	17	16	18	20	126
Ojca nie miało — — — — — — —								3	3	1	3	6	4	20
Matki nie miało — — — — — — —								1	2	—	—	—	—	3
Bez rodziców było — — — — — — —								—	—	—	1	—	—	1
R a z e m . . .								37	27	18	20	24	24	150
VIII. Zatrudnienie rodziców.														
Gospodarze rolni — — — — — — —								26	13	1	2	8	—	50
Kupcy — — — — — — —								—	1	4	1	2	5	13
Nauczyciele — — — — — — —								1	—	3	—	—	2	6
Ogrodnicy — — — — — — —								—	1	—	—	2	—	3
Rzemieślnicy — — — — — — —								3	7	4	5	2	5	26
Służba dworska i domowa — — — — — — —								2	1	—	1	—	3	7
Urzednicy pryw. i oficjaliści — — — — — — —								2	2	—	—	—	—	4
Do przeniesienia .								34	25	12	9	14	15	109

K L A S A	Se- min.		Szkola ćwiczeń				Razem
	I	II	I	II	III	IV	
Z przeniesienia .	34	25	12	9	14	15	109
Urzednicy rządowi i gminni — —	—	1	1	1	—	4	7
Właściciele realności — — —	—	—	—	1	—	—	1
Wolne zawody — — — —	—	—	2	—	—	3	5
Wyrobownicy, stróże i t. d. — — —	3	1	3	9	10	2	28
R a z e m . . .	37	27	18	20	24	24	150
IX. Stypendya i chesne.							
Stypendyum państwowe pobierało —	14	21	—	—	—	—	35
Stypendyum Ordynacyi Zamoyskiej po- bierało — — — — —	2	2	—	—	—	—	4
Chesne płaciło — — — — —	—	—	8	11	17	24	60
X. Wynik klasyfikacyi.							
Postęp chlubny otrzymało — — —	—	1	5	1	4	2	13
„ dobry „ — — —	24	20	11	15	12	21	103
„ niedostateczny otrzymało —	6	2	2	4	8	1	23
Do egzam. poprawczego przeznaczono	7	4	—	—	—	—	11
R a z e m . . .	37	27	18	20	24	24	150

Imienny spis uczniów w r. szk. 19¹⁷/18.

A. Seminarium.

K U R S I.

Bartosiewicz Antoni
Berlin Bolesław
Bukowski Modest
Bryk Józef
Brzuś Ignacy
Czuba Tomasz
Głowacki Franciszek
Głowacki Władysław
Gmyz Jakób
Gniot Michał
Górski Aleksander
Jasiński Piotr
Karp Feliks
Kosiamniuk Adam
Koszuta Jan
Krupa Stanisław
Krzaczek Lucjan
Legieć Władysław
Mazurek Jan
Nowak Jan
Nowosadzki Kazimierz
Oszust Józef
Parizek Stefan
Paul Józef
Petz Feliks
Pieczykolan Ludwik
Plizga Antoni
Porembski Witold
Potuszyński Aleksander
Sagan Stanisław
Serafin Leon
Śliwa Jan

Wiater Stanisław
Winiarski Michał
Wojcieszko Bronisław
Ziemiński Józef
Złomaniec Stanisław.

K U R S II.

Abraszewski Stanisław
Chodor Antoni
Czerwieniec Józef
Ćwik Michał
Denis Piotr
Fuchs Mieczysław
Juściński Józef
Juško Jan
Klisch Wincenty
Kochański Józef
Kołodziejczyk Leopold
Kołtuniak Andrzej
Krzaczek Leonard
Krzysztofowicz Edward
Łabuz Jan
Łopuszyński Jan
Serafin Jan
Słupski Stanisław
Słupski Władysław
Służewski Roman
Szylko Edward *)
Trusz Leonard
Turczyn Antoni
Wajszczuk Bolesław
Waśko Adam
Waszkiewicz Stefan
Zubrzycki Stanisław.

*) Tłustym drukiem chlubnie uzdolnieni.

B. Szkoła ćwiczeń.

K L A S A I.

Banachiewicz Witold

Blaszka Stanisław

Bloch Izrael

Gąsowska Celestyna

Gąsowski Antoni

Gelinkówna Antonina

Gothajt Mordko

Grossbaum Fiszel

Gruszczyński Czesław

Honory Jerzy

Mazur Józef

Mazur Wincenty

Ostapiński Roman

Sak Feliks

Stocki Józef

Sznycer Pajsech

Wielgusiak Józef

Zańko Józef.

K L A S A II.

Dytry Mieczysław

Hasiec Jan

Hajduk Tadeusz

Honory Józef

Inlender Lejba

Kielmanowicz Feliks

Kocira Jan

Koczwarą Jan

Kot Jan

Kozłowski Władysław

Kranc Nuchem

Krawiec Józef

Krzaczek Bolesław

Łukaszczuk Paweł

Maciocha Józef

Muszyński Wacław

Schnerch Stanisław

Skowyra Grzegorz

Skowyra Władysław

✓ Szykuła Antoni.

K L A S A III.

Badzian Janusz

Begielło Edward

Begielło Stanisław

Dymowski Adam.

Gniot Piotr

Grossman Ela

Kaszyca Władysław

Kraj Józef

Kruk Henryk

Łapa Franciszek

Marmaj Stanisław

Maroński Antoni

Olszewski Aleksander

Olszewski Bronisław

Olszewski Lucjan

Romanowicz Henryk

Rotenberg Aleksander

Rusiński Jan

Sudak Antoni

Uchniowski Michał

Wierzbicki Wacław

Wojtala Jan

Zańko Stanisław

Zgliniec Bronisław.

K L A S A IV.

Ajnwoner Szabsa

Cymtyng Abram

Edelsberg Natan

Erbesfeld Mojżesz

Franczak Antoni

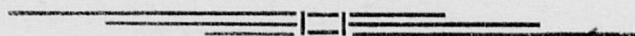
Grossman Izrael

Gryn Feliks

Herdegen Mieczysław

Ojcer Hersz
Ojcer Izaak
Paul Piotr
Peresada Bolesław
Petz Tadeusz
Poznański Mieczysław
Sowa Mikołaj
Szerer Hersz

Szewc Józef
✓ Szewc Mieczysław
Sznyder Mordche
Szymański Bronisław
✓ Tarajko Feliks
Wechter Zygmunt
Wysocki Mieczysław
Żółciński Antoni.

Ogłoszenie Dyrekcyi.

Rok szkolny 1918—19 rozpocznie się w poniedziałek 2-go września 1918 r. uroczystym nabożeństwem o godz. 9-ej rano.

Wpisy na kurs przygotowawczy, I—IV kurs Seminarium i do Szkoły ćwiczeń odbędą się w dniach 30-go i 31-go sierpnia. Dotychczasowi uczniowie mają przedłożyć do zapisu 2 karty wpisowe i świadectwo z ostatniego półrocza, nowowstępujący oprócz tego metrykę.

Egzamina poprawcze odbędą się dnia 31-go sierpnia, egz. wstępne na kurs I-szy dnia 2-go września po nabożeństwie, a na kurs przygotowawczy, oraz na kurs II-gi i III-ci dnia 3-go września o 8-ej rano. Zakres wymagań przy egzaminach na kurs przygotowawczy I—III jest do przejrzania w Dyrekcyi.

Do przyjęcia do Seminarium wymaga się: 1) ukończonego przynajmniej 14, 15, 16, lub 17 r. życia, stosownie do tego, czy kandydat ma być przyjęty na kurs przygotowawczy, czy I—III kurs Seminarium; 2) fizycznego uzdolnienia, potwierdzonego świadectwem zdrowia, od tutejszego lekarza szkolnego; 3) moralnej nieskazitelności (świadectwo moralności); 4) odpowiedniego przygotowania naukowego, które ma udowodnić egzamin. Bliższych wyjaśnień udzieli Dyrekcyja.

Do przyjęcia do Szkoły ćwiczeń wymaga się: 1) ukończenia co najmniej 6. 7. i t. d. roku życia, odpowiednio do tego, czy ma być przyjęty do kl. I-ej czy do wyższej klasy Szkoły ćwiczeń. 2) Nowi uczniowie, którzy nie mają świadectw z równorzędnej szkoły, muszą poddać się egzaminowi. Nauka w Seminarium jest bezpłatną. Opłata za naukę w Szkole ćwiczeń wynosi 10 K. za półrocze.

W Zamościu, 1-go lipca 1918 r.

Dr. T. Mikułowski
dyrektor.